

Charakterystyka zagranicznych inwestycji bezpośrednich w Chinach

Wstęp

Od lat 80 XX w. można zauważyć, że kraje azjatyckie w dynamicznym tempie rozwijają się i osiągają wysoki wzrost gospodarczy. Jednym z powodów tak szybkiego postępu jest zwiększenie przepływów kapitałowych, szczególnie w formie zagranicznych inwestycji bezpośrednich (ZIB).

Celem artykułu jest przedstawienie i scharakteryzowanie zagranicznych inwestycji bezpośrednich na rynku chińskim. W artykule znajduje się opis wielkości i dynamiki napływu zagranicznych inwestycji bezpośrednich oraz motywy skłaniające inwestorów zagranicznych do lokowania kapitału na tym rynku.

1. Istota i rodzaje ZIB

Inwestycje zagraniczne to jedna z form transferu kapitału w ujęciu globalnym. Transfer kapitału produkcyjnego występuje w dwóch kategoriach, są to inwestycje portfelowe oraz zagraniczne inwestycje bezpośrednie. Inwestycje portfelowe dotyczą zakupu papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa lub kupno akcji w danym przedsiębiorstwie. W tym przypadku inwestorzy nie są zainteresowani zarządzaniem przedsiębiorstwem, ale dążą do osiągnięcia większego zysku i dywersyfikacji ryzyka¹.

W teorii ekonomii istnieje wiele definicji zagranicznych inwestycji bezpośrednich (ang. *foreign direct investment*). Jedną z głównych definicji ZIB została wprowadzona przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (*Organization for Economic Co-operation and Development*, OECD), która uznaje, że inwestycją bezpośrednią za granicą jest inwestycja zrealizowana w celu osiągnięcia przez rezydenta jednego kraju (inwestora bezpośredniego) długookresowej korzyści z wkładu finansowego w przedsiębiorstwie rezydenta innego kraju (przedsiębior-

---

¹ M. Kuzel, *Rola bezpośrednich inwestycji zagranicznych w dyfuzji wiedzy i umiejętności na przykładzie gospodarki polski*, Dom Organizatora, Toruń 2007, s. 23–27.

stwie bezpośredniego inwestowania)². Z punktu widzenia OECD inwestycja będzie uważana za bezpośrednią, wtedy gdy inwestor zagraniczny będzie posiadał przynajmniej 10% akcji zwykłych głosów, jednakże musi mieć kontrolę i wpływ na zarządzanie spółką³.

Pojęcie ZIB można zdefiniować również m.in. w ujęciu makroekonomicznym oraz mikroekonomicznym. W wymiarze makroekonomicznym zagraniczne inwestycje bezpośrednie jedną z form przepływu środków finansowych na świecie. Stanowią część bilansu płatniczego i obejmują w rachunku bieżącym dochody zagranicznych inwestorów. Wyróżnić można podział na dochody od udziału w kapitale spółek oraz na dochody od innych wierzytelności. Przyływ kapitału w formie zakupów, udziały i akcje kupione za gotówkę, wzrost lub spadek należności i zobowiązań stanowią część ZIB, które znajdują się w rachunku finansowym bilansu płatniczego.

W ujęciu mikroekonomicznym ważną rolę odgrywają przedsiębiorstwa, które realizują inwestycję w postaci ZIB w formie utworzenia firmy od podstaw lub przejęcie już istniejącej. W ten sposób napływa zagraniczny kapitał do kraju przyjmującego inwestycje⁴. Zagraniczne inwestycje bezpośrednie przyjmują trzy rodzaje: kapitał podstawowy, reinwestowanie zysków, należności oraz zobowiązania krótko i długoterminowe.

Pierwszy z nich to kapitał podstawowy, na który składają się rzeczywiste udziały właściciela lub współwłaściciela w celu założenia przedsiębiorstwa od podstaw lub wykupienie akcji, udziałów w już istniejącej firmie. Najczęściej wkład występuje w postaci pieniężnej, ale może też przyjąć formę raportu rzeczowego. Kolejny rodzaj to reinwestowanie zysków, a więc część dochodów, które nie są przekazywane na dywidendy, ani oddawane zagranicznemu inwestorowi, natomiast otrzymuje je przedsiębiorstwo bezpośredniego inwestowania. Ostatnie z nich to należności i zobowiązania krótkoterminowe oraz długoterminowe występujące w przedsiębiorstwach o wspólnym kapitale⁵.

Wyżej wymienione interpretacje zagranicznych inwestycji bezpośrednich można podsumować jako długotrwałe inwestowanie kapitału za granicą. Jednym z jego rodzajów jest tzw. *greenfield investment*, polegająca na zakładaniu nowego przedsiębiorstwa od podstaw poza granicami kraju macierzystego⁶. Inwestycje te

---

² S. Domżański, *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie jako czynnik otwierania gospodarki Azji Południowo-Wschodniej na przykładzie Malezji*, Wydawnictwo Naukowe Semper, Warszawa 2011, s. 16–17.

³ *OECD Benchmark Definition of Foreign Direct Investment*, Fourth Edition, OECD, Paris 2008, s. 17.

⁴ A. Golejowska, *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne a proces restrukturyzacji gospodarki aspekt teoretyczny*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2008, s. 14–15.

⁵ *Ibidem*, s. 15.

⁶ I. Michałków, *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce w dobie globalizacji*, Wyższa Szkoła Ekonomiczna, Warszawa 2003, s. 48–49.

pozwalają na całkowitą kontrolę prowadzonego przedsiębiorstwa oraz wyłączny udział w wytwarzanych zyskach⁷.

Alternatywą dla inwestycji *greenfield*, są inwestycje *brownfield*, które polegają na przejściu już istniejącego przedsiębiorstwa. Wejście na rynek w ten sposób umożliwia ominięcie ryzyka związanego z pozyskaniem nowego klienta.

Tabela 4. Wady i zalety inwestycji *greenfield* i *brownfie*

Zalety <i>greenfield</i>	Wady <i>greenfield</i>
<ul style="list-style-type: none"> – najwyższy poziom kontroli prowadzonej działalności – ochrona wewnętrznych zasobów wiedzy – pełny udział w zyskach – możliwość optymalizacji kadry pracowniczej – zastosowanie od podstaw nowoczesnej technologii 	<ul style="list-style-type: none"> – duże ryzyko prowadzonej działalności – drogi sposób wejścia na rynek zagraniczny – możliwość wystąpienia problemów ze znalezieniem klientów, dostawców itp.
Zalety <i>brownfield</i>	Wady <i>brownfield</i>
<ul style="list-style-type: none"> – szybki sposób na zaistnienie na nowym rynku – możliwość uzyskania strategicznej przewagi nad konkurencją, poprzez krótszy czas lub wyeliminowanie konkurenta i przejęcie jego rynku – redukcja kosztu np. przy rekrutacji personelu – prawdopodobieństwo przejęcia zasobów np. nowoczesna technologia – pozyskanie pracowników znających potrzeby lokalnych rynków 	<ul style="list-style-type: none"> – ryzyko przeplacenia nabywanego przedsiębiorstwa – występowanie obaw wśród pracowników związanych z przejęciem przedsiębiorstwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: M. Jaworek, *Ocena ekonomicznej efektywności bezpośrednich inwestycji zagranicznych w praktyce polskich przedsiębiorstw*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2013, s. 45–49.

Jak widać w tabeli 1, analiza literatury przedmiotu pokazuje, że zagranicznie inwestycje bezpośrednie przynoszą dla gospodarki kraju przyjmującego pozytywne jak i negatywne skutki. Występowanie korzystnych aspektów inwestycji *greenfield* to chociażby zakładanie przedsiębiorstwa od postaw, które związane jest z tworzeniem nowych miejsc pracy, na skutek którego nastawienie rządów i opinii publicznej w kraju goszczącym jest pozytywne. Budując nową firmę możemy dopasować ją do technicznych i ekonomicznych norm panujących na rynku oraz wprowadzić nowoczesną technologię, dzięki czemu przedsiębiorstwo może zredukować zbędne koszty. Istnieje również możliwość dostosowania do potrzeb firmy i jej rozmiarów kadry pracowniczej oraz struktur zarządzania, a także zna-

⁷ M. Jaworek, *Ocena ekonomicznej efektywności bezpośrednich inwestycji zagranicznych w praktyce polskich przedsiębiorstw*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2013, s. 46–47.

leżenie korzystnej lokalizacji dla przedsiębiorstwa⁸. Wśród obaw inwestorów odnośnie do wad inwestycji *greenfield* można wyróżnić zbyt drogi sposób wejścia na rynek, oraz możliwość występowania problemów ze znalezieniem klientów oraz dostawców.

Udogodnienia wynikające z przejęcia istniejącego już przedsiębiorstwa związane są z szybkim wejściem na rynek, przejęciem istniejących dostawców i odbiorców. Dzięki zatrudnieniu wykwalifikowanej kadry pracowniczej zmniejszają się koszty rekrutacji oraz szkoleń w momencie zatrudnienia nowego pracownika. W przypadku, gdy firma zna swoją pozycję rynkową, może uniknąć konfliktów cenowych z konkurencją, gdyż nie tworzą się nowe moce produkcyjne, które zagrażają rywalowi, co mogłoby doprowadzić do wojny cenowej⁹. Niestety w każdym rodzaju inwestycji występują wady. Negatywnym aspektem inwestycjach *brownfield* jest możliwość występowania ryzyka przepłacenia za dane przedsiębiorstwo, a także obawa wśród dotychczas zatrudnionych pracowników związanych z przejęciem danego przedsiębiorstwa.

2. Motywy napływu ZIB do Chin

Chiny to kraj położony w Azji Wschodniej, który zajmuje obszar 9,561 mln km², dzieli się na 22 prowincje, 5 regionów autonomicznych, 4 miasta wydzielone oraz 2 specjalne regiony administracyjne¹⁰. Stolicą państwa jest Pekin, natomiast liczba ludności w tym kraju wynosi ponad 1,3 mld¹¹. Chiny są najbardziej zaludnionym państwem na świecie. Produkt krajowy brutto w 2014 r. kształtował się poziomie 10 354 mld USD¹². Ważnym momentem w historii gospodarczej i politycznej Chin było wstąpienie do Światowej Organizacji Handlu w 2001 r.

Warto sięgnąć do przeszłości, kiedy państwo to starało się o członkostwo w WTO. W latach 1948–1949 Chiny były jednym z krajów założycielskich Układu Ogólnego w Sprawie Taryf Celnych i Handlu (GATT), jednakże w 1949 r. po rewolucjach chińskich rząd tego państwa zrezygnował z członkostwa w tej quasi organizacji. Wniosek o ponowne dołączenie do GATT, Chiny zgłosiły w 1986 r., ale został on odrzucony. Po niepomyślnej próbie przystąpienia do organizacji, kraj ten złożył kolejne pismo akcesyjne w 1995 r., w czasie kiedy następowało przekształcanie się organizacji. Nowe reguły obowiązujące w WTO wymagały

---

⁸ J. Rymarczyk, *Biznes międzynarodowy*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2012, s. 151–152.

⁹ J. Rymarczyk, *Internacjonalizacja i globalizacja przedsiębiorstwa*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2004, s. 191–192.

¹⁰ Strona internetowa Centrum Współpracy Polsko-Chińskiej, www.gochina.gov.pl [dostęp: 1.04.2016].

¹¹ Strona internetowa Internet World Stats, www.internetworldstats.com [dostęp: 2.04.2016].

¹² Strona internetowa Banku Światowego, www.data.worldbank.org [dostęp: 23.03.2016].

pozwolenia dwóch trzecich wszystkich państw będących w organizacji. Chiny po 15 latach zostały członkiem Światowej Organizacji Handlu¹³.

Główne problemy w trakcie negocjacji pomiędzy Chinami a WTO dotyczyły: polityki handlowej, traktowania przedsiębiorstw zagranicznych i krajowych na takich samych zasadach oraz ochrony praw własności.

Wstąpienie do Światowej Organizacji Handlu miało bardzo duże znaczenie dla gospodarki Chin. Wynika to z faktu, iż Chiny zostały zobligowane do dostosowania się do zasad obowiązujących w tej organizacji, co przyniosło wiele korzyści. Wzrosło znaczenie handlu międzynarodowego, przepływów kapitałowych, a szczególnie zagranicznych inwestycji bezpośrednich oraz transferu technologii. Dostosowany został również system prawa i reguły prowadzenia działalności do standardów panujących na świecie, dzięki czemu wrosło zainteresowanie zagranicznych inwestorów lokowaniem kapitału w tym kraju. Normy, które są ustalone w tej organizacji, do której należą 162 państwa, są jednakowe dla każdego uczestnika¹⁴.

Gospodarka chińska bardzo dynamicznie się rozwija, a na przestrzeni ostatnich lat stała się jedną z największych gospodarek światowych. W 2014 r. Chiny wyprzedziły Stany Zjednoczone pod względem produktu krajowego brutto mierzonego według parytetu siły nabywczej. Wartość według tego wskaźnika dla Chin wynosiła ponad 19,392 mln USD, a dla USA 17,947 mln USD¹⁵. Wzrastające PKB *per capita* powoduje wzrost rozwoju chińskiego społeczeństwa oraz poprawę standardu życia. Od 1978 r. rząd chiński zaczął wprowadzać zachęty dla zagranicznych inwestorów, aby przyspieszyć rozwój gospodarczy. W celu przyciągnięcia ZIB powstały ulgi podatkowe, zniżki na pozyskanie miejsc pod inwestycję, a także specjalne strefy ekonomiczne w Shenzhen, Zhuhai, Shantou, Xiamen oraz innych miastach wschodniego wybrzeża.

Głównymi motywami przyciągającymi się do wzrostu zagranicznych inwestycji bezpośrednich są:

- specjalne strefy ekonomiczne;
- tania siła robocza.

Specjalna strefa ekonomiczna (SSE) to wydzielone terytorium państwa, na którym występują korzystne warunki dla przedsiębiorców sprzyjające inwestycjom. SSE w Chinach powstały w 1978 r., a ich pomysłodawcą był Deng Xiaoping¹⁶. Jednym z pierwszych miast, w których utworzono SSE w 1980 r. był Shenzhen znajdujący się w południowej części Chin. Kolejnymi miastami, w któ-

---

¹³ K. Starzyk, *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w rozwoju gospodarczym Chin*, [w:] *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w gospodarkach Azji Pacyfiku: Chiny, Korea Południowa, Tajwan, Wietnam*, red. K. Starzyk, Semper, Warszawa 2001, s. 70-75.

¹⁴ Strona internetowa Światowej Organizacji Handlu, www.wto.org [dostęp: 1.06.2016].

¹⁵ Strona internetowa Banku Światowego, www.data.worldbank.org [dostęp: 2.04.2016].

¹⁶ Strona internetowa British Broadcasting Corporation, www.news.bbc.co.uk [dostęp: 3.03.2016].

rych otworzono SSE były Shantou, Zhuhai, Xiamen oraz Hainan. Do końca 1984 r. funkcjonowało kolejnych 14 stref ekonomicznych. Decyzja o ich powstaniu związana była z dobrze prosperującymi preferencyjnymi obszarami¹⁷. Korzyści wynikające z SSE to: stawki podatkowe, zwolnienie z opłat celnych, dogodne warunki wynajmu gruntów na tych terenach oraz ułatwienie związane z przekraczaniem granic oraz pobytem, które przyczyniły się do wzrostu ZIB. W specjalnych strefach ekonomicznych funkcjonowały „cztery okna” opierające się na technologii, wiedzy, polityce zagranicznej oraz zarządzaniu. W ten sposób Chiny mogły się rozwijać, przyspieszyć wzrost gospodarczy, wdrożyć nowe technologie, sposoby zarządzania oraz pomysły na terytorium całego państwa. W 2001 r., kiedy Chiny wstąpiły do WTO, gospodarka kraju stała się bardziej dostępna dla zagranicznych inwestorów. Ograniczenia w takich sektorach jak bankowość, finanse i księgowość zostały znacznie zmniejszone. Rządzący specjalnymi strefami ekonomicznymi posiadają dużą niezależność w związku z zachętami dla osób inwestujących, jednakże niektóre kwestie wymagają zgody władz centralnych. Państwu chińskiemu szczególnie zależy na przyciągnięciu technologii, w związku z tym znajduje się ponad 60 stref rozwoju nowych i zawansowanych technologii. Stref wolnościowych w 2010 r. było 16, a stref przetwórstwa eksportowego 60. Głównym celem SSE było przyciąganie zagranicznego kapitału poprzez preferencyjne traktowanie inwestorów¹⁸.

Istotną kwestią w napływie ZIB na rynek chiński stanowi dostępność taniej wykwalifikowanej kadry pracowniczej. Zatrudniony personel dysponuje doświadczeniem oraz znajomością lokalnego rynku. Posiada również coraz wyższy poziom wykształcenia, a także umiejętności, które są potrzebne zagranicznym inwestorom. W ostatnich latach można zauważyć wzrost kosztów siły roboczej, jednak wciąż to państwo pod tym względem jest wysoko konkurencyjne i pozwala na rywalizację na rynkach światowych¹⁹. Najniższa krajowa pensja w 2015 r. w Szanghaju wynosiła 1820 CNY (zakładając kurs 1 CNY = 0,59 PLN, w przybliżeniu pensja minimalna wynosi 1074 PLN), a w Shenzhen 1808 CNY (1066 PLN). Najwyższa stawka minimalna za godzinę w Pekinie wynosi (15,2 CNY = 9 PLN)²⁰. Szybki wzrost gospodarczy, stabilność gospodarcza, wielkość rynku oraz perspektywy rozwoju Chin sprawiają, że kraj ten jest bardzo atrakcyjny dla zagranicznych inwestorów²¹. Ostatnie lata pokazują, że Chiny stają się

---

¹⁷ A. Jagieło, *Specjalne strefy ekonomiczne i inne obszary uprzywilejowane w chińskiej republice ludowej*, „Azja Pacyfik” 2000, nr 3.

¹⁸ R. Pawlik, *Kapitał zagraniczny w rozwoju gospodarczym ChRL*, Instytut Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych SGH, Warszawa 1999, s. 158.

¹⁹ M. Dawidowski, *Klimat inwestycyjny w Chińskiej Republice Ludowej. Czynniki wpływające na napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Państwie Środka*, WPHI KG RP, Szanghaj 2012, s. 3.

²⁰ Strona internetowa Centrum Współpracy Polsko-Chińskiej, www.gochina.gov.pl [dostęp: 17.03.2016].

²¹ Strona internetowa Investopedia, www.investopedia.com [dostęp: 2.04.2016].

jedną z głównych światowych gospodarek. Państwo to charakteryzuje się największą liczbą ludności na świecie, co wiąże się z wieloma potrzebami konsumentami. Zagraniczni inwestorzy mogą ten aspekt postrzegać jako szansę na inwestycję oraz perspektywę rozwoju.

Atrakcyjne położenie geograficzne, infrastruktura, wysoki poziom rozwoju gospodarczego, rosnąca populacja konsumentów, wyższe kwalifikacje pracowników oraz inne czynniki przyczyniają się również do napływu zagranicznego kapitału w postaci ZIB. Atrakcyjność inwestycyjna gospodarek badana jest m.in. przez agencję ratingową A.T. Kearney. Analiza ma na celu wykazać poziom zaufania inwestorów do wyznaczonych krajów, które są zainteresowane zagranicznymi inwestycjami bezpośrednimi. Ankiecie są poddawani pracownicy, dyrektorzy, prezesi oraz inni pracownicy zarządzający. Współczynnik zaufania ZIB (*FDI Confidence Index*) pokazuje chęć i szansę inwestowania w konkretnych państwach. W rankingu brane są pod uwagę takie aspekty jak: zmiany polityczne i gospodarcze, które mają wpływ na ZIB. Analizy te prowadzone są od 17 lat i można zauważyć silną korelację między rankingiem i globalnym przepływem ZIB. Na pierwszym miejscu w 2015 r. znalazły się Stany Zjednoczone, tuż za nimi są Chiny, a na 3 miejscu sklasyfikowano Wielką Brytanię. Pozycja USA i Chin zostaje niezmienna od 2013 r.²². Państwo chińskie wykorzystywało swoje zasoby takie jak: tania siła robocza, kredyty, dostępność zakupu ziemi na własność, niski poziom waluty juana, który był sztucznie utrzymywany. Wymienione czynniki przyciągały zagranicznych inwestorów, jednakże dziś przewagi te są już prawie wykorzystane. Dlatego rząd chiński, wykorzystując swoją politykę, w inny sposób zachęca zagraniczne przedsiębiorstwa do lokowania inwestycji²³.

3. Korzyści wynikające z ZIB dla gospodarki chińskiej

Zagraniczne inwestycje bezpośrednie wpływają na gospodarkę kraju przyjmującego. Występuje silna relacja pomiędzy krajem goszczącym a wysyłającym w wymiarze: ekonomicznym, politycznym, kulturowym i społecznym. Zagraniczne inwestycje bezpośrednio dostarczają wiele korzyści, ale również niosą za sobą zagrożenia. Wynik napływu ZIB łączy się z motywami, którymi kierują się inwestorzy, np. tanią siłą roboczą czy surowcami naturalnymi. Przy przepływie ZIB mogą występować efekty *spillover*, tj. przepływ technologii, struktura zarządzania organizacją, jednakże, aby korzyści te były widoczne, często wymagana jest dobrze funkcjonująca infrastruktura gospodarcza oraz stabilna sytuacja poli-

---

²² P. Laudicina, E. Peterson, *Connected Risks: Investing In a Divergent World*, A.T. Kearney, India 2015, s. 1–3.

²³ M. Bonikowska, P. Rabiej, *Thinktank dossier na temat strategii rozwoju Chin i współpracy Polska-Chiny*, „ThinkTank”, Warszawa 2011, s. 16.

tyczna. Oczekuje się również współpracy z partnerami, którzy są w stanie zagwarantować pewne dogodności, jak np. ośrodki badawcze, aby firmy inwestujące mogły tworzyć centra badań i rozwoju²⁴.

Do głównych zalet związanych z napływem zagranicznych inwestycji bezpośrednich do Chin można wyróżnić: napływ technologii, zasobów ludzkich, zwiększenie się zatrudnienia oraz wzrost konkurencyjności. Istotną kwestię wpływającą na korzyści państwa Chińskiego, stanowi Nowy Jedwabny Szlak.

Zagraniczne inwestycje bezpośrednie oraz towarzyszący im napływ innowacji i technologii może mieć wpływ na sytuację gospodarczą państwa przyjmującego. Aspekty te związane są z większą wydajnością filii zagranicznych oraz poprawą wydajności firm krajowych. Sytuacja kraju przyjmującego, a także jej własne zgromadzone możliwości technologiczne mają duże znaczenie w przyjmowaniu ZIB, aby mogły sobie poradzić z napływającą technologią i dostosować ją do lokalnych warunków oraz umiejętnie ją polepszać i rozwijać²⁵.

Władze chińskie starają się, aby do ich gospodarki wpływało jak najwięcej nowych technologii, chcą stać się potęgą nie tylko w aspekcie ilościowym, ale również jakościowym. Innowacyjność, technologie oraz nowoczesne rozwiązania w coraz większym stopniu stają się atutem chińskiego rynku oraz ukazują cele, w których państwo chińskie chce się doskonalić. Zmiany te prowadzą do zwiększenia się konkurencyjności oraz wpływają na atrakcyjność tego rynku. Zagraniczni inwestorzy, szczególnie ci, którzy prowadzą działalność związaną z innowacyjnymi rozwiązaniami, są zachęceni do inwestycji w Chinach. Zysk z napływu ZIB mają dostawcy kapitału, ale również obszary, na których są lokowane. Państwo to dąży do jak największego dostępu do technologii oraz nowoczesnych rozwiązań. Moce produkcyjne Chin pozwalają na produkcję na dużą skalę. Kraj ten nabył umiejętności zmniejszania kosztów²⁶. Polityka gospodarcza państwa chińskiego oraz jej plan pięcioletni na lata 2016-2020 zakłada wolniejszy wzrost gospodarczy, ale zapowiada większy rozwój jakościowy.

Światowa Organizacja Własności Intelektualnej (ang. *World Intellectual Property Organization*) zajmuje się pozyskiwaniem danych związanych z własnością intelektualną takich jak: patenty, znaki towarowe, modele użytkowe i wzornictwo przemysłowe. Pozyskuje ona dane z urzędów krajowych i regionalnych. W 2014 r. na całym świecie zostało zgłoszonych około 2,68 mln wniosków patentowych. Urząd patentowy w Chinach odnotował największą liczbę patentów i zajął pierwsze miejsce o łącznej wartości około 825 tys., wśród zgłoszeń od nie-

---

²⁴ J. Rymarczyk, *Biznes...*, s. 204.

²⁵ E. Oziewicz, *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w rozwoju gospodarczym krajów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN)*, Wydawnictwo Uniwersytet Gdański, Gdańsk 1998, s. 127-130.

²⁶ M. Bonikowska, P. Rabiej, *Thinktank dossier...*, s. 9,16.

rezydentów kraju było około 20 tys.²⁷. Liczba zgłoszonych patentów w Chinach stanowiła 32,1% światowego ogółu. Drugie miejsce zajęły USA około 571 tys. zgłoszeń co stanowiło 22,3% światowego udziału.

Zarejestrowana liczba zgłoszeń znaków towarowych na całym świecie w 2014 r. wynosiła około 5,19 mln. W Chinach odnotowano największą liczbę zgłoszeń – ponad 2 mln, dla porównania USA zajęły drugie miejsce z 470 tys. zgłoszeń²⁸.

Przedstawione powyżej wartości liczbowe wskazują na intensywny rozwój państwa chińskiego, które zajmuje pierwsze miejsce zarówno w ilości zarejestrowanych znaków towarowych, jak i patentów. Zagraniczne inwestycje bezpośrednie i ich następstwa niosą za sobą wiele korzyści dla państwa przyjmującego, oprócz wyżej opisanych aspektów warto zwrócić uwagę na plan nowego Jedwabnego Szlaku.

Jedwabny Szlak to jedna z bardziej znanych dróg handlowych w historii świata. Ten szlak łączy nie tylko gospodarki, ale również kulturę, ludzi oraz religię. Nazwa pochodzi od jedwabiu, który w dawnych czasach był jednym z najcenniejszych towarów należących do Chin. Trasa ta pozwalała na przepływ wiedzy, idei, sztuki, literatury i języków. Początki istnienia Jedwabnego Szlaku sięgają III wieku p.n.e. i łączył on Chiny z Europą. Prezydent Chin Xi Jinpinga podczas wizyty w Kazachstanie w 2013 r. wyszedł z inicjatywą utworzenia nowego Jedwabnego Szlaku, który ma na celu połączenie Azji z Europą, która jest największym gospodarczym partnerem Chin²⁹. Trasa ma obejmować drogę lądową i morską. Jedwabny Szlak jest również określany jako „jeden pas i jeden szlak” (ang. *One Belt and One Road*).

Nowy Jedwabny Szlak ma na celu zwiększenie znaczenia i ułatwienie wymiany handlowej i inwestycji, może napędzać wzrost gospodarczy. Projekt ten przyniesie wiele korzyści nie tylko Chinom, ale i pozostałym państwom uczestniczącym. Wzrośnie znaczenie przepływu zagranicznych inwestycji bezpośrednich między Chinami a Europą. Zmniejszy się koszt oraz czas dostawy towarów. Wymiana towarowa, kulturowa, siły roboczej, technologii i wiedzy będzie odgrywała dużą rolę. W czasie realizacji tego projektu, powstanie wiele nowych inwestycji, dzięki którym powstaną nowe miejsca pracy, co napędzi chęć inwestycji.

Chiny będą miały możliwość umocnienia swojej waluty, gdyż wiele transakcji będzie rozliczanych w walucie tego kraju³⁰. Jedwabny Szlak może przynieść wiele korzyści w procesie rozwoju Chin. Szacuje się, że tylko 3,5% chińskich to-

---

²⁷ F. Gurry, *World Intellectual Property Indicators*, World Intellectual Property Organization, Switzerland 2015, s. 23–24.

²⁸ Ibidem, s. 73–74.

²⁹ Strona internetowa Centrum Studiów Polska-Azja, www.polska-azja.pl [dostęp: 9.01.2017].

³⁰ Ibidem [dostęp: 1.06.2016].

warów trafia do Europy drogą lądową. Ten rodzaj transportu jest znacznie tańszy, niż drogą lotniczą, a główną zaletą jest krótszy czas dostawy w stosunku do transportu morskiego. Czas trwania dostawy drogą kolejową wynosi od 12 do 16 dni a drogą morską 50–60 dni. Dzięki rozbudowie infrastruktury zwiększy się obrót handlowy, a czas dostawy towarów znacznie się skróci.

Nowy Jedwabny Szlak, będzie miał również wpływ na politykę wewnętrzną Chin. Koncepcja ta ma wspierać rozwój i wzrost handlowy centralnych i zachodnich prowincji, w celu zmniejszenia dysproporcji jakie są widoczne w stosunku do bogatych wschodnich prowincji. Dzięki przebiegowi szlaku przez zachodnią część Chin zwiększy się napływ inwestycji w tych regionach, powstaną nowe możliwości rozwoju branży budowlanej oraz infrastrukturalnej. Dzięki zwiększeniu się znaczenia prowincji zachodnich będzie mógł podnieść się tam standard życia, a także otworzą się nowe miejsca pracy, wzrośnie atrakcyjność tych prowincji dla zagranicznych inwestorów.

Wdrożenie tego planu nie tylko przyniesie korzyści dla Chin przez zwiększenie inwestycji na rynki zagraniczne, ale także pozwoli Europie znaleźć alternatywę dla tak dużego partnera handlowego jak Stany Zjednoczone. Szlak ten także pozwoli ułatwić podróżowanie, dzięki czemu może wzrosnąć znaczenie turystyki.

Podsumowanie

Międzynarodowe przepływy kapitałowe odgrywają ważną rolę we współczesnej gospodarce światowej. Szczególne znaczenie mają zagraniczne inwestycje bezpośrednie na rynku chińskim, które związane są z trwałym wykorzystywaniem środków finansowych, a także transferem technologii. Istotnym momentem dla gospodarki chińskiej było wstąpienie do Światowej Organizacji Handlu, gdyż Chiny zostały zobligowane do dostosowania się do zasad obowiązujących w tej organizacji. Dzięki temu wrosło znaczenie handlu międzynarodowego w tym państwie. Ważną rolę w przyciąganiu ZIB do Chin pełnią specjalne strefy ekonomiczne, w których występują korzystne warunki dla zagranicznych inwestorów oraz tania siła robocza, która skłania przedsiębiorców do lokowania kapitału w tym państwie. Wśród motywów skłaniających inwestorów można również wyróżnić chęć pozyskania nowych zasobów, oraz zwiększenie konkurencyjności na zagranicznych rynkach. Przedsiębiorcy mogą postrzegać ten aspekt jako szansę na inwestycję oraz perspektywę dalszego rozwoju.

Bibliografia

Bonikowska M., Rabiej P., *Thinktank dossier na temat strategii rozwoju Chin i współpracy Polska-Chiny*, „ThinkTank”, Warszawa 2011.

- Bożyk P., Misala J., Puławski M., *Międzynarodowe stosunki ekonomiczne*, PWE, Warszawa 1998.
- Dawidowski M., *Klimat inwestycyjny w Chińskiej Republice Ludowej. Czynniki wpływające na napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Państwie Środka*, WPHI KG RP, Szanghaj 2012.
- Domżański S., *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie jako czynnik otwierania gospodarek Azji Południowo-Wschodniej na przykładzie Malezji*, Wydawnictwo Naukowe Semper, Warszawa.
- Golejewska A., *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne a proces restrukturyzacji gospodarki aspekt teoretyczny*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2008.
- Gurry F., *World Intellectual Property Indicators*, World Intellectual Property Organization, Switzerland 2015.
- Jagięło A., *Specjalne strefy ekonomiczne i inne obszary uprzywilejowane w chińskiej republice ludowej*, „Azja Pacyfik” 2000, nr 3.
- Jaworek M., *Ocena ekonomicznej efektywności bezpośrednich inwestycji zagranicznych w praktyce polskich przedsiębiorstw*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2013.
- Kuzel M., *Rola bezpośrednich inwestycji zagranicznych w dyfuzji wiedzy i umiejętności na przykładzie gospodarki polski*, Dom Organizatora, Toruń 2007.
- Laudicina P., Peterson E., *Connected Risks: Investing in a Divergent World*, A.T. Kearney, India 2015.
- Michałków I., *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce w dobie globalizacji*, Wyższa Szkoła Ekonomiczna, Warszawa 2003.
- OECD Benchmark Definition of Foreign Direct Investment*, Fourth Edition, OECD, Paris 2008.
- Oziewicz E., *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w rozwoju gospodarczym krajów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN)*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.
- Pawlik R., *Kapitał zagraniczny w rozwoju gospodarczym CHRL*, Instytut Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych SGH, Warszawa 1999.
- Rymarczyk J., *Biznes międzynarodowy*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2012.
- Rymarczyk J., *Internacjonalizacja i globalizacja przedsiębiorstwa*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2004.
- Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w gospodarkach Azji Pacyfiku: Chiny, Korea Południowa, Tajwan, Wietnam*, red. K. Starzyk, Semper, Warszawa 2001.
- Strona internetowa Banku Światowego, www.data.worldbank.org.
- Strona internetowa British Broadcasting Corporation, www.news.bbc.co.uk.
- Strona internetowa Centrum Studiów Polska-Azja, www.polska-azja.pl.
- Strona internetowa Centrum Współpracy Polsko-Chińskiej, www.gochina.gov.pl.
- Strona internetowa Internet World Stats, www.internetworldstats.com.
- Strona internetowa Investopedia, www.investopedia.com.
- Strona internetowa Światowej Organizacji Handlu, www.wto.org.

Streszczenie

Celem artykułu jest przybliżenie tematyki związanej z zagranicznymi inwestycjami bezpośrednimi na rynku chińskim. W pierwszej części wyjaśniono pojęcie ZIB. Następnie w pracy przedstawiono główne motywy napływów ZIB do Chin, którymi są m.in. specjalne strefy ekonomiczne oraz potencjał rynku chińskiego. Ostatni rozdział został poświęcony korzyściom wynikającym z zagranicznych inwestycji bezpośrednich na tym rynku.

Słowa kluczowe: zagraniczne inwestycje bezpośrednie, inwestycja *greenfield*, inwestycja *brownfield*, Chiny

CHARACTERISTICS OF FOREIGN DIRECT INVESTMENT IN CHINA

Summary

The aim of the article is to present the issues related to foreign direct investment in the Chinese market. The first part explains the concept of FDI. Then the paper presents the main reasons for FDI inflows to China, which include special economic zones and the potential of the Chinese market. The last chapter is devoted to the benefits resulting from foreign direct investment in this market.